

PARTICIPANTS:

Ami Barak (FR), **Hubert Besacier** (FR), **Anthony Elms** (USA), **Michel Gauthier** (FR), **Radmila Iva Janković** (HR), **Mladen Lučić** (HR), **Zvonko Maković** (HR), **Arnauld Pierre** (FR), **Pascal Pique** (FR), **Cay Sophie Rabinowitz** (USA), **Žarko Radaković** (DE), **Valentina Radoš** (HR), **Christian Rattemeyer** (USA/DE), **Anne-Laure Ribulet** (FR), **Branka Stipančić** (HR), **Noëlle Tissier** (FR), **Danka Šošić Vijatović** (FR/HR), **Žarko Vijatović** (FR/HR), **Janka Vukmir** (HR)

PROGRAM

9. 5. 2024. Četvrtak / Thursday

● 1

12:30 – 13:00 Uvod / Introduction

13:00 – 13:20 VALENTINA RADOŠ

Knifer i Osijek / *Knifer and Osijek*

13:20 – 13:40 MLADEN LUČIĆ

Knifer i drugi / *Knifer and Others*

13:40 – 14:00 BRANKA STIPANČIĆ

Snimanje filma o Juliju Kniferu u Parizu (2000.) / Making of film about Julije Knifer in Paris (2000)

14:00 – 14:20 ŽARKO RADAKOVIĆ

Tübingenski božićni meandri Julija Knifera / *Julije Knifer's Tübingen Christmas meanders*

14:20 – 14:40 diskusija / discussion

Valentina Radoš: Knifer i Osijek / *Knifer and Osijek*

Poznato je da je Osijek rodni grad Julija Knifera, no nakon odlaska u Zagreb njegovi su povratci bili sporadični. Tek su posebni naponi tadašnjeg kustosa Galerije (danas Muzeja) likovnih umjetnosti, Vlastimira Kusika, održali veze između umjetnika i Osijeka na životu. Izlaganje će staviti fokus na upravo te veze: što kroz izložbe održane tijekom 1970 i 80ih godina, što u budućnosti kroz veliku obljetničku izložbu koja je planirana u 2026. godini. Također, posebno je zanimljiv današnji odnos rodnog grada prema umjetničkoj baštini i značenju Julija Knifera, gdje se nameće pitanje odgovornosti zajednice u osviještenom i primjerenom korištenju umjetničkog autorstva u „brendiranju“ Osijeka.

Mladen Lučić: Knifer i drugi / *Knifer and Others*

Izlaganje se bazira na mojim osobnim iskustvima druženja s Julijem Kniferom te na dvije izložbe u kojima sam njegovo stvaralaštvo sučelio s radovima druga dva umjetnika. Prva izložba bila je 1988. godine kada sam kronološkim izborom radova opus Julija Knifera komparirao s djelom Ferdinanda Kulmera pokušajući tim primjerima dočarati kontinuitet i diskontinuitet u hrvatskoj umjetnosti. Druga izložba održana je 2015. godine u Galeriji Kranjčar u sklopu projekta Mentalni sklop (mentor – sljedbenik) kada sam pokušavao, više na duhovnoj razini nego li na sličnosti likovnog izraza, pokazati utjecaje starijih na stvaralaštvo mladih umjetnika te sam djelo Julija Knifera sučelio radovima Marka Vojnića.

Branka Stipančić: Snimanje filma o Juliju Kniferu u Parizu (2000.) / Making of film about Julije Knifer in Paris (2000)

Priča o snimanju filma o Juliju Kniferu 2000. godine s redateljicom Gordanom Brzović u Parizu za Hrvatsku televiziju. Za vrijeme tog snimanja svojom sam DVD kamerom bilježila kako radimo. Povremeno bi netko od ekipe uzeo kameru i tako smo uhvatili nešto od atmosfere. Neki dan sam malo sredila taj materijal i pustit ću ga dok pričam.

Žarko Radaković: Tübingenski božićni meandri Julija Knifera / Julije Knifer's Tübingen Christmas meanders

„Novembra i decembra 1988. Julije Knifer je radio na poslednjoj seriji svojih slika nastalih u Tübingenu. U potkrovlju poslovnog centra građevinske firme *Kemmler*, nastalo je tada desetak platana velikog formata (koje ja ovde nazivam „Tübingenski božićni Meandri“). Prisustvovao sam Kniferovom radu i pomagao mu u svim fazama radnog procesa. Bio sam jedini svedok nastajanju „izuzetno važne serije Julijeveih platana“ (Pascal Pique u razgovoru sa mnom). Povremeno sam video-kamerom snimao segmente procesa rada. Najčešće smo ćutali; katkad i razgovarali (o svemu i svačemu). Takav jedan razgovor zabeležen je i u isečku iz filmskog materijala koji ovde prikazujem.“

● 2

15:15 – 15:35 ANTHONY ELMS

Gdje god ima otkucaja pulsa /
Wherever there beats a pulse

15:35 – 15:55 DANKA ŠOŠIĆ VIJATOVIĆ & ŽARKO VIJATOVIĆ

Posjet Julija Knifera Documenti 2 u Kasselu /
Julije Knifer's visit to Documenta 2 in Kassel

15:55 – 16:15 ARNAULD PIERRE

Posvuda sam bio stranac /
I was a stranger everywhere

16:15 – 16:45 diskusija / discussion

Anthony Elms: Gdje god ima otkucaja pulsa / *Wherever there beats a pulse*

Razmatrajući Kniferove izjave o ritmu, ponavljanju i akronološkoj prirodi njegova umjetničkog stvaralaštva, odjeci i podudarnosti mogu se pronaći na nekim naizgled nepovezanim mjestima. Uzimajući u obzir njegov rad uz slična stajališta drugih umjetnika, pronalazim načine za otvaranje čitanja Kniferova djela drugim putevima, posebice glazbom.

Danka Šošić Vijatović & Žarko Vijatović: Posjet Julija Knifera Documenti 2 u Kasselu / *Julije Knifer's visit to Documenta 2 in Kassel*

Prezentacija se bavi Europskim i Američkim likovnim kontekstom u doba nastanka prvih Kniferovih meandara kroz posjetu Julija Knifera izložbi suvremene i moderne umjetnosti Documenta 2, održane 1959. godine u Kasselu, iz gledišta epohe, značaja Barnetta Newmana i kroz korespondenciju s François Morelletom.

Arnauld Pierre: Posvuda sam bio stranac / *I was a stranger everywhere*

Godine 1993. susret Julija Knifera i François Morelleta na zajedničkoj izložbi bio je povod za epistolarnu razmjenu koja se brzo okrenula prema pitanjima identiteta i geografske pripadnosti. Morellet je taj koji nenamjerno postavlja raspravu na ovo tlo. U prvom pismu je, između ostalog, pitao: "Ne žališ li što se događaji u Jugoslaviji nisu dogodili nekoliko desetljeća ranije?" Možeš li zamisliti mjesto koje bi sada imao u Francuskoj (i u truloj kapitalističkoj Europi) da si došao prije trideset godina?

● 3

11:00 – 11:10 Uvod

11:10 – 11:30 JANKA VUKMIR

Projekt transkripcije Banalnih dnevnika /
Transcription Project of Banal Diaries

11:30 – 11:50 ZVONKO MAKOVIĆ

Dnevnici Julija Knifera / *Diaries of Julije Knifer*

11:50 – 12:10 CAY SOPHIE RABINOWITZ

Proces na stranici: Uredničke i dizajnerske odluke za doživljaj vijuganja Julija Knifera u različitim medijima /
Process on the page: Editorial and design decisions to experience Julije Knifer's meandering in diverse media

12:10 – 12:30 CHRISTIAN RATTEMEYER

Crtež u tisak: propedeutika čitanja crteža Julija Knifera kroz tiskanu stranicu / *Drawing Into Print: a propaedeutics of reading Julije Knifer's drawings through the printed page*

Janka Vukmir: Projekt transkripcije Banalnih dnevnika Julija Knifera / *Transcription Project of Banal Diaries by Julije Knifer*

Ponukana znatiželjom da saznam što piše u Kniferovim dnevnicima i motivirana činjenicom da su te gomile dnevnčkih zapisa još uvijek nepročitane, osim fragmentarno, i nedostupne istraživačima i javnosti, pa i dvadeset godina nakon Kniferove smrti, potaknula sam projekt transkripcije Banalnih dnevnika. Iako je nakon godine dana rada projekt tek na svojem ranom početku, s malom grupom suradnika, postavili smo temelje za mogući dalji razvoj projekta.

Zvonko Maković: Dnevnici Julija Knifera / *Diaries of Julije Knifer*

Paralelno sa slikanjem i crtanjem Julije Knifer istom strogošću, istom revnošću, istom logikom ispisuje stranice bilježnica. Riječ je o dnevnicima od kojih oni najstariji za koje se zna potječu iz sredine pedesetih, iako su zagubljeni. Knifer te zapise u bilježnicama drži dnevnicima, ili antidnevnicima, kako ih je još nazivao, kao analogiju njegovu shvaćanju slika s motivom meandra koje smatra antislikama. Kasnijih godina dnevnike / antidnevnike nazivat će također Banalnim dnevnicima, prevodeći na hrvatski francuski naziv *Journal banal* kako ih se uobičajilo naslovljavati.

Cay Sophie Rabinowitz: Proces na stranici: Uredničke i dizajnerske odluke za doživljaj vijuganja Julija Knifera u različitim medijima / *Process on the page: Editorial and design decisions to experience Julije Knifer's meandering in diverse media*

Christian Rattemeyer: Crtež u tisak: propedeutika čitanja crteža Julija Knifera kroz tiskanu stranicu / *Drawing Into Print: a propaedeutics of reading Julije Knifer's drawings through the printed page*

● 4

13:15 – 13:35 MICHEL GAUTHIER

Knifer i konceptualno slikarstvo /

Knifer and conceptual painting

13:35 – 13:55 RADMILA IVA JANKOVIĆ

Odnos umjetnika i slike /

Relation between the artist and the painting

13:55 – 14:15 PASCAL PIQUE

Novi ezoterični i energetski pristupi umjetnosti Julija Knifera / *New esoteric and energetic approaches to Julije Knifer's art*

14:15 – 14:35 HUBERT BESACIER

Art, No-Art, Anti-Art

14:35 – 14:55 diskusija / discussion

Michel Gauthier: Knifer i konceptualno slikarstvo / *Knifer and conceptual painting*

Od kasnih 50-ih naovamo počeo se javljati paradoksalan fenomen: konceptualno slikarstvo. Je li Kniferov rad dio te međunarodne tendencije?

Radmila Iva Janković: Odnos umjetnika i slike / *Relation between the artist and the painting*

Odnos prema umjetnosti Julije Knifer opisao je ne kao odnos umjetnika prema prema umjetnosti, nego kao odnos čovjeka prema umjetnosti. Slijedom te misli, fotoperformas *Odnos umjetnika i slike* izveden u Tübingenu 1975. u kojemu umjetnik pozira ispred bijelog platna šireći ruke do njegovih rubova, moguće je shvatiti kao svojevrsni kriптиčni manifest. On će biti polazišna točka u razmišljanju o Kniferovim misaonim dihotomijama: impersonalnost i subjektivnost, kontrola i anarhija, pasivnosti (mirovanje) i kretanje (proces), vizualna činjenica i znak, ništavilo i transcendencija, principijelnost i eksces, i konačno - (samo)restrikcija i sloboda.

Pascal Pique: Novi ezoterični i energetski pristupi umjetnosti Julija Knifera / *New esoteric and energetic approaches to Julije Knifer's art*

Julije Knifer jedan je od rijetkih umjetnika u povijesti umjetnosti koji je cijeli život posvetio jednoj gesti. Kao i kod ikonopisaca, ova gesta ima egzistencijalnu i duhovnu dimenziju prije nego što postane motiv koji se odnosi na oblik apstrakcije s meandrom. Riječ je i o "gorgonskom" projektu koji je spojio apsurd, beskonačnost i apsolut. Umjetnost Julija Knifera hvaljena je kao jedinstveni i veliki doprinos postkonstruktivističkoj geometrijskoj apstraktnoj umjetnosti. Prvo u bivšoj Jugoslaviji s grupama Gorgona i Nove Tendencije, zatim u Italiji, Njemačkoj i Francuskoj. Paradoksalno, ona također utjelovljuje alternativu neobjektivnoj umjetnosti. Alternativa neobičnog energetskog i meditativnog opsega koja se odnosi na ezoterične transkulturalne i trans-povijesne temelje. Te su ezoterične dimenzije, poput duhovnosti koju je evocirao Julije Knifer, vrlo malo obrađivane i istražene. Ili pogrešno shvaćene ili prešućene. Shvatiti ih danas znači potpuno uroniti u rad i riskirati neke interpretacije u kojima se radi koliko o Maljeviču, aboridžinskoj umjetnosti, crno-bijeloj, mjesecu i suncu, toliko i o duginoj zmiji na nebu. To također zahtijeva ponovno ulaganje energičnog pristupa umjetničkim djelima. Na primjer kroz vidljive i nevidljive energije

svemira, uključujući one drveća, ugljika, grafita ili olova, koje Knifer kristalizira ažuriranjem kultura alkemije. Umjetnost Julija Knifera tada se pokazuje u sasvim drugom svjetlu. Ono oblika brige, odnosno univerzalnog lijeka, koji je umjetnik ostavio u naslijeđe da se ponovno aktivira u našim muzejima, u našim glavama i našim srcima. Tretman čija je alkemijska dimenzija dio pothvata kozmološke obnove od ključne važnosti 100 godina nakon rođenja Julija Knifera.

Hubert Besacier: Art, No-Art, Anti-Art

Promišljanje se fokusira na pojam ANTI, kojim su Julije Knifer, kao i protagonisti grupe Gorgona, kvalificirali svoje pozicije i svoj rad: anti-umjetnost, anti-časopis, anti-novine...

● 5

15:20 – 15:40 AMI BARAK

Julije Knifer - Francusko poglavlje - životna ljubav / *Julije Knifer -The French chapter - a lifelong love affair*

15:40 – 16:00 ANNE-LAURE RIBULET

16:00 – 16:20 NOËLLE TISSIER & JACQUES FOURNEL

16 :20 – 17 :00 diskusija / discussion

Ami Barak: Julije Knifer - Francusko poglavlje - životna ljubav / *Julije Knifer -The French chapter - a lifelong love affair*

Svojim ću izlaganjem pokušati ocrtati glavne crte duge ljubavne veze s Francuskom hrvatske umjetnice, ikonske figure avangarde i apstraktne umjetnosti. Također ću pokušati dokučiti razloge koji stoje iza ovog vrlo posebnog odnosa i poveznica koje su se stvarale desetljećima između ove velike ključne ličnosti, njegovog rada i njegove recepcije u Francuskoj i Parizu, kao i s igračima na umjetničkoj sceni i aktivistima u obrani moderne i suvremene umjetnosti.

Anne-Laure Ribule:

Noelle Tissier / Jacques Fournier: